

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ
РОБОТИ СТУДЕНТІВ
з дисципліни
“ПРАВОВІ ОСНОВИ ФІНАНСОВО-ГРОШОВОЇ
СИСТЕМИ УКРАЇНИ”
(для спеціалістів)**

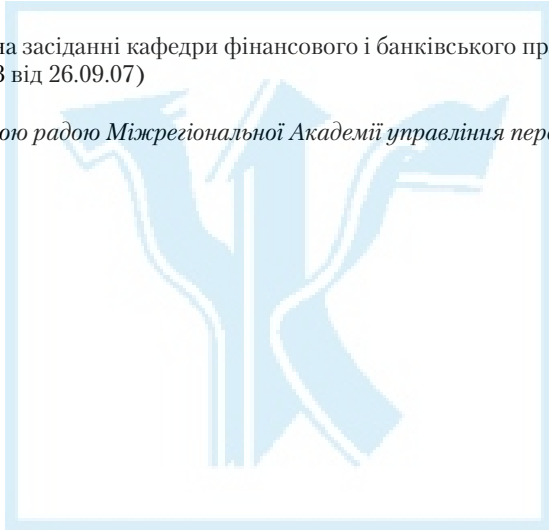
МАУП

Київ 2008

Підготовлено доцентом кафедри фінансового і банківського права
Д. В. Малащук

Затверджено на засіданні кафедри фінансового і банківського права
(протокол № 3 від 26.09.07)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Малащук Д. В. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни “Правові основи фінансово-грошової системи” (для спеціалістів). — К.: МАУП, 2008. — 26 с.

Методичні матеріали містять пояснювальну записку, зміст дисципліни, теми самостійної роботи студентів, методичні вказівки до виконання самостійної роботи, питання для самоконтролю, практичні завдання, тестові завдання для самоконтролю та список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2008

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Самостійна робота студентів є складовою навчального процесу, основним засобом опанування навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових навчальних занять.

Мета самостійної роботи студентів з дисципліни “Правові основи фінансово-грошової системи” — сприяти засвоєнню в повному обсязі навчальної програми та формуванню самостійності як особистісної ознаки та важливої професійної якості, сутність яких полягає в умінні систематизувати, планувати та контролювати власну діяльність.

Завдання самостійної роботи студентів полягає у засвоєнні необхідних знань, їх закріпленні та систематизації, а також застосуванні при виконанні практичних завдань. Самостійна робота забезпечує підготовку студентів до поточних аудиторних занять.

Зміст самостійної роботи визначається навчальною програмою дисципліни, а також цими методичними матеріалами.

Основними формами самостійної роботи студентів з дисципліни є:

- 1) опрацювання лекційного матеріалу, обов'язкових та додаткових літературних джерел;
- 2) виконання домашніх завдань;
- 3) вивчення окремих тем або питань, передбачених для самостійного опрацювання;
- 4) підготовка до різних форм поточного контролю;
- 5) пошук та огляд літературних джерел за заданою проблематикою;
- 6) написання реферату за заданою проблематикою;
- 7) аналітичний розгляд наукових публікацій.

В процесі самостійної підготовки до практичних занять студенти повинні опрацювати лекційний матеріал, всебічно розглянути зміст питань, що виносяться на заняття, опрацювати навчальну літературу, відповідні нормативно-правові акти. Перевірку засвоєння знань студенти здійснюють за допомогою питань для самоконтролю, які охоплюють основні положення, що підлягають самостійному засвоєнню.

Поряд з питаннями для самоконтролю та практичними завданнями до кожної теми, що виносяться на самостійне вивчення, передбачено кілька тестових завдань для самоконтролю, їх складено відповідно до програми навчальної дисципліни.

Виконуючи завдання, студенти спираються не тільки на матеріал навчального курсу, а й використовують здобуті знання з дисциплін “Оподаткування фізичних та юридичних осіб”, “Фінансового та банківського права”, “Ринок цінних паперів” та інших юридичних дисциплін, що допоможе студентам підготуватися до заліків та іспитів.

Виконання домашнього завдання має за мету закріпити та поглибити теоретичні знання та вміння студента з навчального матеріалу, винесеного на самостійне опрацювання.

Поряд із вивченням законодавства доречно вивчати і аналізувати також практику його реалізації, обставини і причини прийняття актів, які вивчаються, відношення до них практиків і громадськості. Обсяг об'єктів порівняльного вивчення повинен бути максимально виснажливим.

Практичні завдання, передбачені для кожної теми, що підлягає самостійному засвоєнню, включають в себе підготовку до тематичних колоквиумів, а також написання рефератів і доповідей.

При підготовці до тематичного колоквиуму вивченню підлягають нормативно-правові акти в сфері регулювання фінансово-грошової діяльності, окрему увагу слід приділити засвоєнню рекомендованої літератури.

Одним із важливих засобів у засвоєнні знань є написання рефератів. Його написання слід починати з власного, добре продуманого вступу, де визначається мета дослідження, з максимально можливою точністю встановлюються рамки теми, що підлягає розгляду, визначаються методи її дослідження. Він служить перехідним містком до основного дослідження, у якому повинно бути відображено практичне і теоретичне значення теми, зміст досліджуваної проблеми. Наслідком проведеного дослідження можуть бути пропозиції щодо національного законодавства в сфері фінансово-грошової діяльності. У цьому випадку необхідно дати чітке обґрунтування того, чому саме таке рішення є єдино правильним.

Робота повинна завершуватись висновками.

Критерії оцінювання самостійної роботи студентів:

- оцінка “відмінно” — студент повно і всебічно розкриває питання теми, винесені на самостійне опрацювання, вільно оперує поняттями і термінологією, демонструє глибокі знання джерел, має власний погляд стосовно відповідної теми і може аргументовано її захищати;

- оцінка “добре” — загалом рівень знань студентів відповідає викладеному вище, але мають місце деякі упущення при виконанні завдань, обґрунтування неточні, не підтверджуються достатньо обґрунтованими доказами;
- оцінка “задовільно” — студент розкрив питання в загальних рисах, розуміє їх суть, намагається робити висновки, але при цьому припускається грубих помилок, матеріал викладає нелогічно і не самостійно;
- оцінка “незадовільно” — студент не в змозі дати відповідь на поставлене запитання або відповідь неправильна, не розуміє суті питання, не може зробити висновки.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“ПРАВОВІ ОСНОВИ ФІНАНСОВО-ГРОШОВОЇ СИСТЕМИ
УКРАЇНИ”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми	Лекції	ПЗ	Сам. роб.
1	2	3	4	5
	Змістовий модуль I. Правові аспекти діяльності фінансової системи			
1	Грошова система та грошовий обіг	4	2	6
2	Грошові системи, їх типи та складові елементи	4	1	6
3	Етапи творення національної грошової системи в Україні	2	1	4
4	Правові аспекти фінансової діяльності в Україні	2	1	4
5	Поняття фінансової системи, ознаки її побудови	2	2	4
6	Фінансова система України	4	2	6
7	Складові фінансової системи України, їх характеристика	2	1	2
	Змістовий модуль II. Складові фінансово-грошової системи			
8	Бюджетна система та бюджетна політика	4	2	6

1	2	3	4	5
9	Кредитна система	4	2	6
10	Грошово-кредитна політика держави	4	2	6
11	Валютна система	4	2	6
Разом годин: 108				

ТЕМИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Змістовий модуль І. Правові аспекти діяльності фінансової системи

Тема 1. Грошова система та грошовий обіг

Питання для самоконтролю

1. Поняття грошової системи.
2. Грошовий обіг.
3. Історія становлення грошового обігу.
4. Поняття грошової маси.
5. Характеристика Закону України “Про Національний банк України”.

Практичні завдання

1. Підготувати реферат на тему “Історія розвитку грошових систем світу”.
2. Підготувати доповідь на тему “Особливості грошового обігу в Україні”.

Тестові завдання для самоконтролю

1. З наведених нижче визначень суті грошей оберіть найповніше:

- а) гроші — це мірило вартості;
- б) гроші є абстрактно-ліквідним активом;
- в) гроші — це знаряддя обміну;
- г) гроші — загальний еквівалент;
- д) гроші — речова форма суспільних відносин;
- е) гроші — це все те, що використовується як гроші.

2. “Неповноцінні гроші” — це:

- а) гроші, що знецінюються;
- б) гроші, виготовлені не з коштовних металів;
- в) грошові знаки, що не розмінюються на коштовний метал;
- г) гроші, що емітуються для фінансування витрат державного бюджету.

3. “Кредитні гроші” – це:

- а) гроші, що випускає держава для покриття своїх потреб, що фінансуються з бюджету;
- б) будь-які неповноцінні гроші;
- в) гроші, емітовані банками для кредитування реальної економіки;
- г) гроші, що їх емітує Центральний банк для фінансування бюджетного дефіциту.

4. Обґрунтуйте, що паперові гроші – це:

- а) вартість;
- б) знаки вартості;
- в) символи вартості.

5. Законними платіжними засобами можна назвати не всі засоби платежу:

- а) всі;
- б) не всі;
- в) тільки грошові знаки, що емітуються від імені держави;
- г) високоякісні товари;
- д) золоті монети.

6. Гроші виконують роль лічильної одиниці:

- а) так;
- б) ні.

7. Гроші виконують функції: засобу обігу; міри вартості, засобу збереження і нагромадження вартості:

- а) так;
- б) ні.

Література [2–14; 21–24; 31–39; 57–62]

Тема 2. Грошові системи, їх типи та складові елементи

Питання для самоконтролю

1. З'ясуйте роль грошових відносин в економічному житті суспільства. Що таке грошова система?
2. Розкрийте зміст понять “грошова система” та “банківська система”. Які сфери економічних відносин охоплює грошова система та вкажіть її основні елементи?

3. Дослідіть підсистему безготівкових розрахунків та механізм її взаємодії з підсистемою готівкового обігу та валютною системою. Які критерії лежать в основі аналізу системи грошових відносин?
4. Розкрийте роль принципу незалежності національної грошової системи та здатності її протистояти зовнішнім впливам. Яке призначення грошової системи в Україні?
5. Проаналізуйте грошову систему як складну сукупність економічних відносин та інститутів, що забезпечують її функціонування. Які складові елементи грошової системи?
6. Охарактеризуйте типи грошових систем. Як діє механізм саморегулювання в металевій грошовій системі?
7. Дайте характеристику біметалевого і монometалевого грошового обігу та золотомонетного стандарту. Що таке золотовалютний і золотомонетний стандарт?

Практичні завдання

1. Підготуватися до колоквіуму за темою “Складові елементи грошової системи”.
2. Підготувати реферат на тему “Головні завдання грошової системи”.
3. Підготувати доповідь на тему “Напрями перебудови грошової системи України”.

Тестові завдання для самоконтролю

1. Визначте, які гроші перебувають в обороті України в сучасних умовах:

- а) повноцінні гроші;
- б) неповноцінні гроші;
- в) обидва види.

2. Розміщення грошових коштів або цінних паперів на зберігання:

- а) факторинг;
- б) форфетування;
- в) овердрафт;
- г) депозит;
- д) застава.

3. Кількість грошей для нормального обслуговування обміну за умови, що гроші обертаються в середньому 10 разів за рік, має бути:

- а) у 10 разів більшою номінального обсягу ВНП;
- б) відповідати величині ВНП;
- в) дорівнювати 20 % номінального обсягу ВНП;
- г) складати 10 % номінального ВНП;
- д) жодна з відповідей неправильна.

Література [2–14; 22–28; 66–71]

Тема 3. Етапи творення національної грошової системи в Україні

Питання для самоконтролю

1. Дослідіть роль грошей в економіці. Які етапи творення української грошової системи можна обґрунтувати?
2. Проаналізуйте відомі археологічні знахідки та описані скарби, знайдені на території України. Який висновок слід зробити про рівень виробництва й обміну у IV–IX ст.?
3. З'ясуйте свідчення “Руської Правди” та “Київського літопису” про сфери використання грошей в Україні-Русі XI–XIII ст. Яке тлумачення кунної системи грошей викладене в цих першоджерелах?
4. Порівняйте грошові системи Візантії і Скандинавії. Які основні елементи кунної системи грошей? Чому в обігу одночасно перебували срібні монети арабського і візантійського походження, гривні, хутра і шкіри тварин?
5. З'ясуйте суть товарно-грошового обігу в Україні-Русі. Чому грошові знаки іноземних держав мали аналоги і навіть отримали назву грошової одиниці Київської Русі?
6. Проаналізуйте особливості грошового обігу на землях України у період середньовіччя. Чому грошові одиниці Заходу і Сходу необмежено оберталися на українських територіях?
7. Дослідіть механізм функціонування української держави за гетьманства Богдана Хмельницького. Чому тогочасна грошова система відзначалась стабільністю і зберігала свої ознаки майже до кінця XVIII ст.?
8. З'ясуйте історичні етапи становлення рубля та особливості його обігу в Україні. Які ознаки золотомонетного обігу 1897–1914 рр.

Практичні завдання

1. Підготувати доповідь на тему “Основні етапи творення національної грошової системи в Україні”.
2. Підготувати реферат на тему “Суть товарно-грошового обігу в Україні”.

Тестові завдання для самоконтролю

1. Визначте, що символічні гроші — це:

- а) “декретні” гроші;
- б) засіб платежу, якщо його вартість перевищує видатки з їх виробництва;
- в) засоби обігу.

2. Проаналізуйте, що виступає в ролі товарних грошей:

- а) товари;
- б) золото;
- в) паперові гроші;
- г) срібло;
- д) депозити.

Література [2–14; 21–32; 45–57; 61–75]

Тема 4. Правові аспекти фінансової діяльності в Україні

Питання для самоконтролю

1. У чому полягає сутність фінансової системи?
2. Які ознаки побудови фінансової системи України?
3. Які є сфери фінансової системи України? Дати їм характеристику.
4. Як групуються органи управління та фінансові інститути в організаційній структурі фінансової системи?
5. Який взаємозв'язок органів управління фінансовою системою з її окремими ланками за напрямками їх діяльності?

Практичні завдання

1. Підготувати доповідь на тему “Законодавче регулювання фінансової сфери в Україні”.
2. Підготувати реферат на тему “Ознаки побудови фінансової системи України”.
3. Підготувати реферат на тему “Сутність та роль фінансової системи”.

Тестові завдання для самоконтролю

1. Визначте засоби платежу, що нині не обслуговують грошовий оборот в Україні:

- а) банкноти;
- б) акредитиви;
- в) розмінні монети;
- г) платіжні доручення;
- д) чеки;
- е) векселі;
- є) казначейські білети;
- ж) готівкові гроші;
- з) депозитні гроші.

2. Визначте, з яких секторів складається грошовий оборот:

- а) грошового обігу та фінансів;
- б) грошового обігу, фінансів та кредитного сектора;
- в) грошового обігу та кредитного сектора.

3. Якщо фактична маса грошей в обороті перевищує необхідну кількість грошей для обороту, то у товарно-грошовому обороті виникають такі явища:

- а) нестача купівельної спроможності;
- б) грошовий попит відповідає товарній пропозиції;
- в) надлишок купівельної спроможності.

4. Рівень монетизації економіки визначається:

- а) співвідношенням грошової маси до валового внутрішнього продукту;
- б) співвідношенням валового внутрішнього продукту до грошової маси;
- в) співвідношенням грошової маси до валового національного продукту.

Література [2–14; 19–27; 33–37; 42–57; 67–75]

Тема 5. Поняття фінансової системи, ознаки її побудови

Питання для самоконтролю

1. Поняття фінансової системи.
2. Ознаки побудови фінансової системи.

3. Яка внутрішня структура фінансової системи?
4. Яка організаційна структура фінансової системи?
5. Що покладено в основу виділення сфер фінансової системи?

Практичні завдання

1. Підготувати доповідь на тему “Поняття фінансової системи України”.
2. Підготувати реферат на тему “Яка внутрішня структура фінансової системи України”.
3. Підготувати реферат на тему “Яка організаційна структура фінансової системи України”.

Тестові завдання для самоконтролю

1. Проаналізуйте, що розуміється під готівкою:

- а) монети;
- б) банківські білети;
- в) казначейські білети;
- г) банкноти.

2. Визначте, що обігові функції можуть виконувати:

- а) паперові гроші;
- б) реальні гроші;
- в) повноцінні гроші.

3. “Майбутня вартість грошей” – це:

- а) вартість вкладених у справу грошей через визначений час із врахуванням певної ставки відсотків;
- б) вартість вкладених у справу грошей через визначений час із врахуванням доходу.

4. Грошова маса – сукупність купівельних, платіжних і нагромаджених засобів, що обслуговують економічні зв’язки і належать громадянам, господарським суб’єктам і державі:

- а) так;
- б) ні.

5. Грошовий обіг – рух готівки і безготівкових грошей у процесі виконання їх функцій:

- а) так;
- б) ні.

6. Грошові агрегати – види грошей і грошових коштів, що відрізняються один від одного ступенем ліквідності:

- а) так;
- б) ні.

Література [2–14; 41–75]

Тема 6. Фінансова система України

Питання для самоконтролю

1. Які є сфери фінансової системи України? Дати їм характеристику.
2. Складові фінансової системи України.
3. Які органи здійснюють управління фінансовою системою України?
4. У чому полягає специфіка кожної окремої ланки фінансової системи України?

Практичні завдання

1. Підготувати доповідь на тему “Фінансова система України, особливості її побудови.”.
2. Підготувати реферат на тему “Які тенденції розвитку фінансової системи України”.
3. Підготувати реферат на тему “Побудова фінансової системи – шлях до стабілізації фінансових відносин в Україні”.
4. Підготувати реферат на тему “Криза фінансової системи України, перспективи, реалії”.

Тестові завдання для самоконтролю

1. Регульованим ринком є:

- а) виключно біржовий ринок;
- б) ринок, на якому чітко діють вироблені правила і стандарти здійснення угод, дотримання яких контролюється уповноваженим органом регулювання;
- в) сукупність заходів, що здійснюються з метою забезпечення стабільності грошового обігу;
- г) одна із форм державного регулювання ціноутворення;
- д) сукупність заходів, що їх реалізує держава з метою стримування інфляції та забезпечення сфери обігу грошима.

2. Фінансовий ринок означає:

- а) економічний простір, на якому формуються відносини купівлі-продажу фінансових фондів;
 - б) місце здійснення операцій з фінансовими інструментами;
 - в) систему економічних відносин, що відображає процес формування і використання фондів грошових коштів на основі розподілу й перерозподілу національного доходу;
 - г) сукупність фінансових установ;
 - д) ринок короткотермінових капіталів у вигляді позик і цінних паперів, терміном погашення до одного року;
- е) б), д);
є) а), б), в), г), д).

3. Грошовий ринок полягає в:

- а) укладанні двосторонніх індивідуальних позикових контрактів грошових коштів;
- б) емісії та обертанні короткострокових боргових фінансових інструментів;
- в) функціонуванні спеціальних інститутів, що забезпечують взаємодію попиту і пропозиції грошей;
- г) ринку грошей, на якому купуються і продаються короткострокові (до одного року) кошти;
- д) ринку капіталів, де відбувається купівля-продаж короткострокових фінансових активів, цінних паперів.

Література [2–28; 61–64; 69–75]

Тема 7. Складові фінансової системи України, їх характеристика

Питання для самоконтролю

1. Основні складові фінансової системи України.
2. Характеристика бюджетної системи України.
3. Характеристика кредитної системи України.
4. Характеристика грошово-кредитної системи України.
5. Характеристика валютної системи України.

Практичні завдання

1. Підготувати доповідь на тему “Фінансові суб’єкти господарювання”.

2. Підготувати реферат на тему “Формування державного кредиту України”.
3. Підготувати реферат на тему “Страховання — окрема ланка фінансової системи”.
4. Підготувати реферат на тему “Перерозподіл фінансових ресурсів”.

Тестові завдання для самоконтролю

1. Порядок кредитування, оформлення і погашення кредитів регулюється договором купівлі-продажу:

- а) так;
- б) ні.

2. Кредитні відносини не є фінансовими відносинами:

- а) так;
- б) ні.

3. Підприємство, що заставило своє майно, може його продати:

- а) так;
- б) ні.

4. Підприємство, що працює за принципом самофінансування, кредитом не користується:

- а) так;
- б) ні.

5. Кредиторська заборгованість завжди негативне явище:

- а) так;
- б) ні.

6. Який кредит може реалізуватися у товарній формі:

- а) банківський;
- б) іпотечний;
- в) комерційний;
- г) міжнародний;
- д) споживацький.

Література [2–28; 52–54; 59–67; 70–74]

Змістовий модуль II. Складові фінансово-грошової системи

Тема 8. Бюджетна система та бюджетна політика

Питання для самоконтролю

1. Поняття бюджетної системи.
2. Формування державного бюджету України.
3. Формування доходної частини державного бюджету.
4. Видатки державного бюджету.
5. Структура бюджетної класифікації в Україні.

Практичні завдання

1. Підготувати доповідь на тему “Формування державного бюджету України”.
2. Підготувати реферат на тему “Характер розподілу бюджетних ресурсів”.
3. Підготувати реферат на тему “Розподіл витрат між державним та місцевим бюджетами”.

Тестові завдання для самоконтролю

1. Кількісна теорія грошей Д. Юма характеризується ознаками:

- а) ціни залежать від кількості грошей;
- б) подвоєння кількості грошей в обігу призводить до подвоєння абсолютного рівня цін;
- в) збільшення кількості грошей викликає пропорційне зростання цін на товари;
- г) у функції грошово-кредитних відносин закладена система саморегулювання;
- д) всі вказані положення.

2. Поглядам Дж. Кейнса на теорію грошей не властиві такі концепції:

- а) подвоєння кількості абсолютного рівня цін;
- б) гроші — один з важливих факторів формування інвестиційного попиту.

Література [1–27; 41–62; 92–98; 114]

Тема 9. Кредитна система

Питання для самоконтролю

1. Поняття кредитної системи.
2. Характеристика комерційного кредиту.
3. Характеристика банківського кредиту.
4. Поняття банківської системи.
5. Характеристика банківських операцій.

Практичні завдання

1. Підготувати доповідь на тему “Кредитна система України”.
2. Підготувати реферат на тему “Специфіка банківських кредитів в Україні”.
3. Підготувати реферат на тему “Особливості діяльності банківської системи в Україні”.

Тестові завдання для самоконтролю

1. Кредит – це:

- а) економічні відносини, що пов'язані з передачею вартості від кредитора до позичальника;
- б) перерозподільні відносини між галузями економіки;
- в) економічні відносини між суб'єктами ринку з приводу перерозподілу вартості;
- г) економічні відносини з приводу перерозподілу вартості на засадах поворотності, строковості платності;
- д) економічні відносини для поповнення обігових коштів суб'єктів ринку.

Література [2–8; 15–19; 28; 41–45; 69–75]

Тема 10. Грошово-кредитна політика держави

Питання для самоконтролю

1. Суть та роль грошово-кредитної політики.
2. Інструменти реалізації грошово-кредитної політики.
3. Політика обов'язкових резервних вимог.
4. Політика рефінансування.
5. Політика відкритого ринку.

Практичні завдання

1. Підготувати доповідь на тему “Обов'язкові резерви банків”.

2. Підготувати реферат на тему “Розробка та реалізація грошово-кредитної політики Національним банком України”.
3. Підготувати реферат на тему “Формування валютного курсу в Україні”.
4. Підготувати реферат на тему “Процентна політика держави”.

Тестові завдання для самоконтролю

1. Дефіцит поточного балансу значною мірою компенсується активом балансу руху капіталу:

- а) так;
- б) ні.

2. Курс купівлі чека відносно курсу купівлі валюти:

- а) нижче;
- б) вище;
- в) дорівнює.

3. Коли строковий курс перевищує касовий курс, то виникає:

- а) депорт;
- б) репорт.

4. Якщо вимоги проданої валюти перевищують зобов'язання, то валютна позиція вважається:

- а) відкритою;
- б) закритою;
- в) довгою;
- г) короткою.

Література [2–16; 28–37; 58; 61–65; 71–74]

Тема 11. Валютна система

Питання для самоконтролю

1. Поняття валютної системи.
2. Національна валютна система.
3. Міжнародна (регіональна) валютна система.
4. Світова валютна система.
5. Поняття конвертованості валют.
6. Наслідки Ямайської конференції для світової валютної системи.

Практичні завдання

1. Підготувати доповідь на тему “Етапи створення світової валютної системи”.

2. Підготувати реферат на тему “Особливості обертання ЕКЮ”.
3. Підготувати реферат на тему “Особливості формування валютної системи України”.

Тестові завдання для самоконтролю

1. Якщо вимоги проданої валюти перевищують зобов’язання, то валютна позиція вважається:

- а) відкритою;
- б) закритою;
- в) довгою;
- г) короткою.

2. Валютні курси були прив’язані один до одного та залишалися сталими за умов функціонування:

- а) золотого стандарту;
- б) Бреттон-Вудської системи;
- в) Ямайської системи.

3. Дефіцит платіжного балансу виникає тоді, коли:

- а) сума поточного балансу і балансу руху капіталу збігається;
- б) сума поточного балансу і балансу руху капіталу від’ємна;
- в) сума поточного балансу і балансу руху капіталу позитивна.

5. Поточний баланс виключає:

- а) товарний експорт;
- б) чистий дохід від інвестицій;
- в) баланс руху капіталу;
- г) товарний імпорт;
- д) офіційні резерви;
- е) чисті перекази;
- є) сальдо товарів і послуг.

6. Валюта – це:

- а) золото;
- б) національна грошова одиниця;
- в) грошова одиниця, що використовується у функціях світових грошей.

7. До резервних валют належать:

- а) австралійський долар;
- б) австрійський шилінг;
- в) бельгійський франк;

- г) англійський фунт стерлінгів;
- д) іспанське песо;
- е) португальське ескудо.

8. Валютні активи держави:

- а) національна валюта;
- б) депозити в національній та іноземній валютах;
- в) іноземна валюта, авуари в СДР, золото;
- г) валютні векселі;
- д) а), б), в), г).

Література [1–4; 8–14; 16; 21–27; 48; 71–74]

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правова

1. Конституція України. — К., 1996.
2. Закон України “Про банки і банківську діяльність” від 7 грудня 2000 р.
3. Закон України “Про Національний банк України” від 20 травня 1999 р.
4. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. — К.: Велес, 2004.
5. Закон України “Про цінні папери і фондову біржу” від 18 червня 1991 р. № 1201-ХІІ // Закони України. — Т. 2. — К., 1996.
6. Закон України “Про відповідальність за несвоєчасне виконання грошових зобов’язань” від 22 листопада 1996 р. № 543/96-ВР // Голос України. — 1997. — 14 січ.
7. Закон України “Про єдиний митний тариф” від 5 лютого 1992 р. // Закони України. — Т. 3. — К., 1996.
8. Закон України “Про державну контрольно-ревізійну службу в Україні” від 26 січня 1993 р. // Галицькі контракти. — 1996. — № 30.
9. Закон України “Про державну податкову службу в Україні” (в ред. Закону України від 24 грудня 1993 р. № 3813-ХІІ) // Закони України. — Т. 1. — К., 1996.
10. Закон України “Про страхування” від 7 березня 1996 р. // Уряд кур’єр. — 1996. — 18 квіт.
11. Закон України “Про Рахункову Палату” від 11 липня 1996 р. // ВВР України. — 1998. — № 24. — Ст. 136.

12. Закон України "Про податок на додану вартість" від 3 квітня 1997 р. // Уряд. кур'єр. — 1997. — 8 трав.
13. Закон України "Про лізинг" від 16 грудня 1997 р. // Галицькі контракти. — 1998. — № 10.
14. Закон України "Про формування, порядок надходження і використання коштів Фонду для здійснення заходів щодо ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи та соціального захисту населення" від 10 лютого 2000 р.
15. *Цивільний кодекс України* від 16 січня 2003 р. — К.: Парлам. вид-во, 2004.
16. Указ Президента України "Про утворення Державної податкової адміністрації України та місцевих державних податкових адміністрацій" від 22 серпня 1996 р. № 760/96 // Галицькі контракти. — 1996. — № 38.
17. *Постанова Кабінету Міністрів України* "Про створення Державного інноваційного фонду" від 18 лютого 1992 р.
18. *Декрет Кабінету Міністрів України* "Про надання державних гарантій щодо іноземних кредитів, які надаються Україні відповідно до міжнародних договорів" від 17 березня 1993 р. № 25–93 // Голос України. — 1993. — 31 берез.
19. *Декрет Кабінету Міністрів України* "Про систему валютного регулювання і валютного контролю" від 19 лютого 1993 р. № 15/93.
20. *Положення про порядок підтримки Національним банком України ліквідності банківської системи через операції РЕПО купівлі/продажу державних цінних паперів*: Затв. Постановою Правління Національного банку України від 26 груд. 1996 р. № 333.
21. *Положення* "Про операції банків з векселями" від 25 травня 1999 р. № 258.
22. *Положення про Міністерство фінансів України*: Затв. Постановою Кабінету Міністрів від 27 лютого 1993 р. № 143 // Зібрання постанов Уряду України. — 1993. — № 7. — Ст. 150.
23. *Положення про Державне казначейство*: Затв. Постановою Кабінету Міністрів від 31 липня 1995 р. № 590 // Зібрання постанов Уряду України. — 1995. — № 11. — Ст. 262.
24. *Постанова Кабінету Міністрів України* "Про впорядкування, залучення і використання іноземних кредитів, повернення яких гарантується Кабінетом Міністрів України, вдосконалення системи залучення зовнішніх фінансових ресурсів та обслуговування

- зовнішнього державного боргу” від 5 травня 1997 р. № 414 // Финансовая консультація. — 1997. — № 9.
25. *Положення* про порядок залучення іноземних кредитів та надання гарантій Кабінету Міністрів України для забезпечення зобов’язань юридичних осіб-резидентів щодо їх погашення: Затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 5 травня 1997 р. № 414 // Финансовая консультація. — 1997. — № 9.
 26. *Статут* Національного банку України: Затв. Постановою Президії Верховної Ради України № 1605-ХІІ від 7 жовт. 1991 р.
 27. *Інструкція* “Про порядок застосування та стягнення фінансових санкцій органами державної податкової служби”: Затв. наказом Голови державної податкової інспекції України від 20 квітня 1995 р. № 28 // Галицькі контракти. — 1998. — № 13; Баланс. — 1998. — № 14.
 28. *Методичні рекомендації* щодо застосування комерційними банками Закону України “Про банкрутство”: Лист Національного банку України від 21 серп. 1994 р. № 23012/105.
 29. *Положення* про застосування Національним банком України заходів впливу до комерційних банків за порушення банківського законодавства: Затв. Постановою Правління Національного банку України від 4 лют. 1998 р. № 38 // Інформаційний бюлетень. — 1998. — № 3.
 30. *Положення* про кредитування: Затв. Постановою Правління Національного банку України від 28 верес. 1995 р. № 246 // Деловая неделя. — 1996. — № 1–2, № 3–4.
 31. *Положення* про порядок формування і використання резерву для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями комерційних банків: Затв. Постановою Правління Національного банку України від 27 берез. 1998 р. № 122 // Финансовая консультація. — 1998. — № 17.
 32. *Положення* про порядок здійснення консорціумного кредитування: Затв. Постановою Правління Національного банку України від 21 лют. 1996 р. № 33 // Законодавчі і нормативні акти з банківської діяльності. — Вип. 2. — К., 1996.
 33. *Положення* про міжбанківські розрахунки в Україні: Затв. Постановою Правління Національного банку України від 8 жовт. 1998 р. № 414 // Законодавчі і нормативні акти з банківської діяльності. — Вип. 11. — К., 1998.

34. *Положення* про порядок створення і реєстрації комерційних банків: Затв. Постановою Правління Національного банку України від 21 лип. 1998 р. № 281 // Законодавчі і нормативні акти з банківської діяльності. — Вип. 10. — К., 1998.
35. *Положення* про порядок видачі банкам ліцензій на здійснення банківських операцій: Затв. Постановою Правління Національного банку України від 6 трав. 1998 р. № 181 // Законодавчі і нормативні акти з питань банківської діяльності. — Вип. 8. — К., 1998.
36. *Положення* про порядок формування банківською системою обов'язкових резервів: Затв. Постановою Правління Національного банку України від 26 груд. 1996 р. № 333 // Законодавчі і нормативні акти з питань банківської діяльності. — Вип. 1. — К., 1997.
37. *Положення* про порядок реєстрації одержання резидентами кредитів в іноземній валюті від іноземних кредиторів: Затв. Постановою Правління Національного банку України від 7 трав. 1997 р. № 144 // Галицькі контракти. — 1997. — № 29.
38. *Порядок* проведення банками операцій з вексями: Затв. Головою Правління Національного банку України 25 лют. 1993 р. № 414 // Законодавчі і нормативні акти з питань банківської діяльності. — Вип. 9. — К., 1997.
39. *Інструкція* про порядок відкриття та функціонування кодованих рахунків фізичних осіб (резидентів і нерезидентів) у іноземній валюті та національній валюті України: Затв. Постановою Правління Національного банку України від 9 листоп. 1998 р. № 469 // Законодавчі і нормативні акти з питань банківської діяльності. — Вип. 12. — К., 1998.
40. *Порядок* ведення касових операцій у національній валюті в Україні: Затв. Постановою Правління Національного банку України від 2 лют. 1997 р. № 21. (В ред. Постанови Правління Національного банку України від 13 жовт. 1997 р. № 334).
41. *Правила* проведення закритих аукціонів з продажу кредитів Національним банком України: Затв. Постановою Правління Національного банку України від 20 трав. 1994 р. № 97 // Законодавчі і нормативні акти з питань банківської діяльності. — Вип. 5. — К., 1996.
42. *Положення* про відкриття та функціонування в уповноважених банках України рахунків банків-кореспондентів в іноземній валюті

та в гривнях: Затв. Постановою Правління Національного банку України від 26 берез. 1998 р. № 118 // Законодавчі і нормативні акти з питань банківської діяльності. — Вип. 5. — К., 1998.

43. *Правила* здійснення операцій на міжбанківському валютному ринку України: Затв. Постановою Правління Національного банку України від 15 квіт. 1998 р. № 150 // Інформаційний бюлетень. — 1998. — № 9.

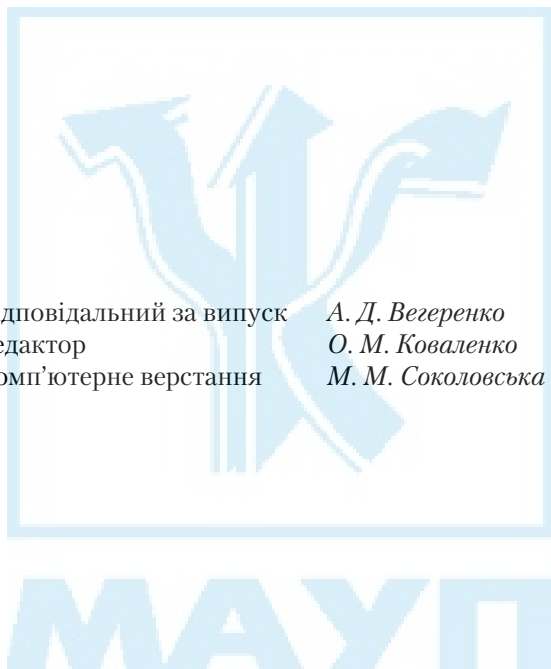
Основна

44. *Бабич А. М., Павлова Л. Н.* Финансы. Денежное обращение. Кредит. — М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2000.
45. *Балабанов А. И., Балабанова И. Т.* Финансы. — СПб.: Питер, 2000.
46. *Балабанова И. Т.* Валютные операции. — М.: Финансы и статистика, 1993.
47. *Баринев Э. Л.* Валютно-кредитные отношения во внешней торговле. — М., 1998.
48. *Банківська справа* / За ред. Р. І. Тиркала. — К.: Карт-бланш, 2001.
49. *Банківські операції: Підручник* / А. А. Морозов, М. Л. Савлук, М. Ф. Пуховкіна та ін.; За ред. А. М. Морозова. — К.: КНЕУ, 2000.
50. *Берже П.* Денежный механизм: Пер. с фр. — М.: Прогресс, 1993.
51. *Бобров В. Я.* Основы рыночной экономики: Підручник. — К.: Либідь, 1995. — Гл. 8: Світовий ринок і міжнародна валютна система.
52. *Боринець С. Я.* Развитие современных грошово-валютных отношений (национальный и международный аспекты). — К.: Педагогіка, 1997.
53. *Боринець С. Я.* Міжнародні валютно-фінансові відносини: Підручник. — К.: Знання; КОО, 1999.
54. *Боринець С. Я.* Міжнародні фінанси: Підручник. — К.: Знання-Прес, 2002.
55. *Вільні економічні зони:* Пер. з англ. — К.: Дніпро; Основи, 1993.
56. *Волошин В. В.* Бізнес міжнародних економічних організацій: Навч. посіб. — К.: Київ. ун-т, 2002.
57. *Глобалізація інвестиційних процесів та фінансова безпека України:* Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. — К.: НППМБ, 2001.
58. *Губський Б. В.* Інвестиційні процеси в глобальному середовищі. — К.: Наук. думка, 1998.
59. *Денисенко М. П.* Організаційно-економічний механізм інвестування: Монографія. — К.: Наук. світ, 2001.
60. *Деньги* / Сост. А. А. Чухно. — К.: Украина, 1997.

61. *Звонова Е. Л.* Международное внешнее финансирование в современной экономике. — М.: Экономика, 2000.
62. *Золотов А. Ф.* Международные валютно-кредитные отношения: Курс лекций. — К.: МАУП, 2001.
63. *Иванов В. М., Софіщенко І. Я.* Грошово-кредитні системи зарубіжних країн: Курс лекцій. — К.: МАУП, 2001.
64. *Иванов В. М.* Финансовый рынок. — К.: МАУП, 1999.
65. *Кабанець О. Д., Кольга В. Д.* Валютне регулювання та контроль в Україні. — Донецьк: Донеччина, 2000.
66. *Котика В. В.* Розширення Європейського Союзу. Теорія і практика інтеграційного процесу: Монографія. — К.: Київ. ун-т, 2002.
67. *Луцишин З. О.* Трансформація світової фінансової системи в умовах глобалізації. — К.: ДрУк, 2002.
68. *Луців Б. Л.* Банківська діяльність у сфері інвестицій. — Тернопіль: Екон. думка, 2001.
69. *Пахомов Ю. М., Лук'яненко Д. Г., Губський Б. В.* Національні економіки в глобальному конкурентному середовищі. — К.: Україна, 1997.
70. *Пересада А. А.* Управління інвестиційним процесом. — К.: Лібра, 2002.
71. *Пересада А. А., Майорова Т. В.* Інвестиційне кредитування: Навч. посіб. — К.: КНЕУ, 2002.
72. *Рязанова Н. С.* Міжнародні фінанси: Навч.-метод. посіб. — К.: КНЕУ, 2001.
73. *Рут Ф., Філіпенко А.* Міжнародна торгівля та інвестиції: Пер. з англ. — К.: Основи, 1998.
74. *Сурен Л.* Валютные операции. Основы теории и практики: Пер. с нем. — 2-е изд. — М.: Дело, 2001.
75. *Циганкова Т. М., Гордєєва Т. Ф.* Міжнародні організації: Навч. посіб. — 2-ге вид., перероб. і допов. — К.: КНЕУ, 2001. — Розд. 7: Міжнародні валютно-кредитні організації.
76. *Україна і світове господарство: взаємодія на межі тисячоліть:* Навч. посіб. — К.: Либідь, 2002.
77. *Управління зовнішньоекономічною діяльністю:* Навч. посіб. — 2-ге вид., виправ. і допов. / За заг. ред. А. Л. Кредісова. — К.: Віра-Р, 2002.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Тематичний план дисципліни “Правові основи фінансово-грошової системи України”	5
Теми самостійної роботи студентів.....	6
Список літератури.....	20

Відповідальний за випуск *А. Д. Вегеренко*
Редактор *О. М. Коваленко*
Комп'ютерне верстання *М. М. Соколовська*

Зам. № ВКЦ-3461

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП